

Tại sao những tuyên bố ngoài văn bản của Tổng thống Biden lại quá nguy hiểm?

Anthony Zurcher/BBC News

28/3/2022

Nguồn hình ảnh, Getty Images

Chụp lại hình ảnh,

Tổng thống Mỹ Joe Biden phát biểu tại Warsaw, Ba Lan vào ngày 26/03

Trong tuần qua, Tổng thống Mỹ Joe Biden đã có một loạt những tuyên bố không được soạn sẵn trong văn bản và điều này đã khiến mối quan hệ Nga-Mỹ tăng nhiệt, gần chạm ngưỡng nguy hiểm.

Tuy nhiên, dòng tuyên bố không được chuẩn bị trước, được bổ sung vào phần cuối của bài phát biểu quan trọng tại Ba Lan vào ngày thứ Bảy 26/03 - dường như kêu gọi lật đổ Tổng thống Nga Vladimir Putin - có lẽ đã gây khó khăn nhất.

Trong bài phát biểu trước giới chức trong chính phủ và những nhân vật cấp cao của Ba Lan tại Lâu đài Hoàng gia ở Warsaw, thì Tổng thống Mỹ một lần nữa cảnh báo thế giới đang rơi vào cuộc xung đột mang tính định hình kỷ nguyên giữa các nền dân chủ và độc tài.

Ông cũng cam kết Nato sẽ bảo vệ "mỗi inch" lãnh thổ của các quốc gia thành viên trong liên minh. Ông cũng cam kết tiếp tục hậu thuẫn Ukraine, mặc dù lưu ý rằng sẽ không đưa quân đội Mỹ giao chiến trực tiếp với quân đội Nga tại Ukraine.

Đây là một bài phát biểu mang tính đối đầu nhưng được 'đo ni đóng giày' thống nhất với những tuyên bố của giới chức Mỹ từ Ngoại trưởng Antony Blinken trong hàng tháng qua.

Sau đó, ngay trước khi nói lời "cảm ơn" và "tạm biệt" thì ông Biden đã thêm phần đề cập đến người đồng cấp Nga: "Ôn Chúa, người đàn ông này [Putin] không thể nắm quyền."

Chuẩn bị bắn pháo hoa.

"Bài phát biểu - và những lộ trình liên quan đến Nga - thật sự gây sốc, nếu dùng ngôn từ lịch sự," người phát ngôn Điện Kremlin Dmitry Peskov nói. "Ông ta [Biden] không hiểu là thế giới không chỉ có nước Mỹ và phần lớn châu Âu."

Và Mỹ lùi bước.

"Quan điểm của Tổng thống là Putin không được phép thực thi quyền lực đối với các nước láng giềng hoặc khu vực. Ông ấy không nói về quyền lực của Putin ở Nga, hay sự

thay đổi chế độ", một quan chức Nhà Trắng giải thích sau bài phát biểu của Biden tại Warsaw.

Tốc độ nước Mỹ phát đi thông tin "làm rõ" - sau đó theo tuyên bố của Ngoại trưởng Blinken - cho thấy Mỹ hiểu rõ sự nguy hiểm tiềm tàng trong từ ngữ mà ông Biden đã sử dụng.

Trước đó thì Tổng thống Mỹ đã gọi ông Putin là một "tên đồ tể". Tuần rồi thì ông Biden dường như đi trước tiến trình ngoại giao trong chính quyền của mình khi cáo buộc nhà lãnh đạo Nga phạm tội ác chiến tranh.

Trong cả hai trường hợp thì bài phát biểu của ông Biden đã bị phía Moscow lên án và cảnh báo rằng mối quan hệ ngoại giao Nga-Mỹ đang bị chệch sang mức có thể bị đổ vỡ.

Có một lần ranh giữa việc lên án lãnh đạo một quốc gia - thông thường là khi ngôn từ ngoại giao tăng nhiệt quá mức - và kêu gọi sự lật đổ. Cũng có một lần ranh mà cả người Mỹ và người Liên Xô đều tôn trọng thậm chí vào cao điểm Chiến tranh Lạnh. Và đó là lần ranh mà Tổng thống Mỹ Joe Biden rõ ràng đã vượt qua.

"Thay đổi chế độ" là điều gì đó mà các quốc gia quyền lực bị cáo buộc áp đặt lên quốc gia yếu thế hơn - không phải là điều một quốc gia có vũ khí hạt nhân yêu cầu nước khác.

Trước ngày Chủ nhật 27/03, thậm chí một số đồng minh của Mỹ đã cố gắng tạo khoảng cách với những tuyên bố của ông Biden.

Tổng thống Pháp Emmanuel Macron cảnh báo người đồng cấp Mỹ đang khiến các cuộc đàm phán Nga và Ukraine về một lệnh ngừng bắn trở nên rủi ro.

"Chúng ta muốn chấm dứt cuộc chiến tranh của Nga tại Ukraine mà không khiến tình hình thêm leo thang," ông nói. "Nếu đây là điều chúng ta muốn làm, chúng ta không nên khiến tình hình leo thang - không bằng ngôn từ hay hành động."

Tại Washington, các lãnh đạo trong Quốc hội Mỹ cũng bày tỏ quan ngại. Idaho Republican và Jim Risch, các nghị sĩ Đảng Cộng Hòa trong Ủy ban Đối ngoại Thượng viện Mỹ đã gọi phát biểu của Biden là một "lỗi lớn".

"Tôi ước gì họ đã khiến ông ta đọc theo văn bản," ông nói. "Bất cứ khi nào nói hoặc thậm chí làm, đề cập đến chính sách thay đổi chế độ thì điều đó sẽ gây nên một vấn đề lớn. Chính quyền Biden đã làm mọi điều để ngăn chặn tình hình leo thang. Và không có chuyện gì khiến tình hình leo thang căng thẳng hơn lời kêu gọi thay đổi chế độ cả."

Lịch sử những phát biểu ngoài văn bản

Nguồn hình ảnh, Getty Images

Tổng thống Biden được biết đến với một thói quen không tốt đó là phát biểu ngoài văn bản, và khiến ông rơi vào những tình huống nguy hiểm. Những phát biểu đó đã đi chệch với các tuyên bố của tổng thống và đôi khi khiến giới chức trong chính quyền

Tổng thống Obama nản lòng thời ông Biden còn giữ chức Phó Tổng thống Mỹ. Và tuy nhiên những tuyên bố đó hoàn toàn không phải vô tình. Chúng có thể để lộ trái tim hay thậm chí đầu của ông Biden nằm ở đâu - và cả những cái đầu xung quanh ông muốn Biden nên kín miệng hơn.

Đôi khi đây là một sức mạnh chính trị, theo Tom Nichols, một nhà báo từ The Atlantic nhận định, điều này cho phép ông Biden kết nối thật sự với cảm xúc của người dân Mỹ. Nhưng trong thời khắc khủng hoảng ngoại giao hiện nay thì ngôn từ không khéo chọn có thể dẫn đến hậu quả - và đó là điểm yếu.

"Thật khó để trách ông Biden đã nhượng bộ tâm trạng của mình sau khi nói chuyện với những người dân đã thống khổ vì sự dã man của Putin," nhà báo Nichols viết. "Nhưng ngôn từ của mọi nhà lãnh đạo thế giới đều rất quan trọng lúc này và của vị Tổng thống Mỹ là quan trọng nhất."

Ông Biden có thể rin rằng mối quan hệ Mỹ-Nga đã bị tổn hại đến mức sẽ không được cứu vãn nếu Putin còn nắm quyền. Nói rõ ra như vậy, tuy vậy có thể khiến mục tiêu cấp bách của Mỹ là chấm dứt cuộc chiến tại Ukraine trong khi giữ vững được tính toàn vẹn lãnh thổ của Ukraine trở nên khó khăn hơn.

Cuộc chiến tại Ukraine sẽ không đi theo cách mà ông Putin đã dự tính. Quân đội bị sa lầy trong cuộc chiến cay đắng và thương vong gia tăng. Nền kinh tế bị bóp nghẹt dưới sức ép của các lệnh trừng phạt quốc tế. Nước Nga đang ngày càng trở nên bị cô lập với phần còn lại của thế giới.

Tình trạng này có khả năng dẫn đến việc giảm leo thang căng thẳng mà Mỹ và các đồng minh đã kêu gọi - nhưng cũng có thể khiến ông Putin bị dồn vào thế bí. Và nếu nhà lãnh

đạo Nga cho rằng quyền lực của mình đang gặp nguy hiểm và tin rằng nước Mỹ đang thực hiện mục tiêu đó một cách không che giấu thì cuộc khủng hoảng Ukraine có thể không được xoay chuyển sang một nền hòa bình.

<https://www.bbc.com/vietnamese>